

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. rugsėjo 16 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas — Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 — 7 straipsnis — 21 straipsnis — Ligos išmoka — Slaugos, pagalbos ir papildomų išlaidų kompensavimo išmokų skyrimas — Gyvenamosios vietos sąlyga“

Byloje C-433/13

dėl 2013 m. liepos 31 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama A. Tokár, D. Martin ir F. Schatz, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Slovakijos Respubliką, atstovaujamą B. Ricziová,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teisėjai S. Rodin, A. Borg Barthet, E. Levits (pranešėjas) ir M. Berger,

generalinė advokatė E. Sharpston,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Ieškiniu Komisija prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad, atsisakiusi skirti asmenims, gyvenantiems kitoje valstybėje narėje nei Slovakijos Respublika, Įstatyme Nr. 447/2008 dėl išmokų, skirtų sunkiai negaliai kompensuoti, kuriuo pakeisti ir papildyti tam tikri įstatymai (su pakeitimais, toliau – Įstatymas

* Proceso kalba: slovakų.

Nr. 447/2008), numatytas slaugos, individualios pagalbos ir papildomų išlaidų kompensavimo išmokas, Slovakijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 48 straipsnį ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 72; klaidų ištaisymas, OL L 188, p. 10), iš dalies pakeisto 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 988/2009 (OL L 284, p. 43, toliau – Reglamentas Nr. 883/2004), 7 ir 21 straipsnius.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 2 Reglamentas Nr. 883/2004 16 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Nuostata, kad socialinės apsaugos teisės turi priklausyti nuo atitinkamo asmens gyvenamosios vietos, Bendrijoje iš principo neturi jokio pagrindo, tačiau tam tikrais atvejais, ypač kai kalbama apie su asmens ekonomine ir socialine padėtimi susijusias specialiąsias išmokas, į gyvenamąją vietą gali būti atsižvelgiama.“

- 3 Šio reglamento 37 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„Kaip jau keletą kartų pažymėjo Teisingumo Teismas, [Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką] nuostatos, leidžiančios nukrypti nuo socialinės apsaugos išmokų perkeliavimo principo, turi būti griežtai [siaurai] aiškinamos. Tai reiškia, kad jos gali būti taikomos tik nustatytas sąlygas tenkinančioms išmokoms. Darytina išvada, kad šio reglamento III antraštinės dalies 9 skyrius gali būti taikomas tik specialioms neįmokinėms išmokoms, išvardytoms šio reglamento X priede.“

- 4 Minėto reglamento 3 straipsnyje „Taikymo sritys [Materialinė taikymo sritis]“ nustatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas visiems teisės aktams, kurie apima šias socialinės apsaugos sritis:

- a) ligos išmokas;

<...>

2. Jei XI priede nenustatyta kitaip, šis reglamentas taikomas bendrosioms ir specialioms socialinės apsaugos sistemoms, nepaisant to, ar jos susijusios su įmokų mokėjimu, bei sistemoms, susijusioms su darbdavio ar laivo savininko įsipareigojimais.

3. Šis reglamentas taip pat taikomas specialioms neįmokinėms išmokoms pinigais, numatytoms 70 straipsnyje.

<...>

5. Šis reglamentas netaikomas:

- a) socialinei paramai ir medicininei pagalbai;

<...>“

- 5 Pagal Reglamento Nr. 883/2004 7 straipsnį „Gyvenamosios vietos taisyklių atsisakymas [sąlygų netaikymas]“:

„Jeigu šiame reglamente nenumatyta kitaip, išmokos pinigais, mokėtinos pagal vienos ar daugiau valstybių narių teisės aktus arba šį reglamentą, negali būti kaip nors sumažinamos, pakeičiamos, sustabdomos ir nutraukiamos ar anuluojamos dėl to, kad jų gavėjas arba jo šeimos nariai gyvena ne toje valstybėje narėje, kurioje yra įstaiga, atsakinga už išmokų mokėjimą.“

- 6 Šio reglamento 21 straipsnyje „Išmokos pinigais“ nustatyta:

„1. Apdraustasis ir jo šeimos nariai, gyvenantys arba būnantys valstybėje narėje, kuri nėra kompetentinga valstybė narė, turi teisę gauti išmokas pinigais, kurias moka kompetentinga įstaiga pagal jos įgyvendinamų teisės aktų nuostatas. Tačiau kompetentingos įstaigos ir gyvenamosios ar buvimo vietos įstaigos susitarimu tokias išmokas kompetentingos įstaigos lėšomis pagal kompetentingos valstybės narės teisės aktus gali mokėti gyvenamosios arba buvimo vietos įstaiga.

<...>“

- 7 Minėto reglamento 70 straipsnyje nustatyta:

„<...>

2. Šiame skyriuje „specialios neįmokinės išmokos pinigais“ – išmokos, kurios:

a) yra skirtos teikti:

- i) papildomą, pakaitinį arba pagalbinį draudimą nuo rizikos, kurią apima 3 straipsnio 1 dalyje nurodytoms [nurodytos] socialinės apsaugos sritys, ir garantuoja atitinkamiems asmenims minimalias pragyvenimo pajamas atsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės ekonominę ir socialinę padėtį, arba
- ii) tik specialią apsaugą neįgaliesiems, glaudžiai susijusių su minėto asmens socialine aplinka atitinkamoje valstybėje,

ir

b) finansuojamos tik iš privalomųjų mokesčių, skirtų padengti bendrąsias viešąsias išlaidas, o išmokų skyrimo ir skaičiavimo sąlygos nepriklauso nuo išmokos gavėjo įmokų. Tačiau išmokos, skiriamos kaip įmokinės išmokos priedas, vien dėl šios priežasties nelaikomos įmokinėmis

ir

c) yra išvardytos X priede.

3. 7 straipsnis ir kiti šios antraštinės dalies skyriai netaikomi išmokoms, nurodytoms šio straipsnio 2 dalyje.“

Slovakijos teisė

8 Įstatymo Nr. 447/2008 1 straipsnyje „Reguliavimo dalykas“ nustatyta:

„1. Šiuo įstatymu reguliuojami teisiniai santykiai, susiję su išmokų, skirtų sunkios negalios socialiniams padariniams kompensuoti, skyrimu, <...> ir siekiama įvertinti specialios priežiūros poreikį, vadovaujantis atitinkamais teisės aktais.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų teisinių santykių reguliavimo tikslas – palengvinti sunkią negalią turinčių asmenų socialinę integraciją ir skatinti jų aktyvų dalyvavimą, gerbiant jų žmogiškąjį orumą, šiame įstatyme apibrėžtomis sąlygomis ir nurodytose srityse.“

9 Pagal šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalį:

„Šiuo įstatymu reglamentuojamų teisinių santykių subjektai:

a) fizinis asmuo, kuris yra:

- 1) Slovakijos Respublikos pilietis, pagal atitinkamus teisės aktus turintis nuolatinę arba laikiną gyvenamąją vietą Slovakijoje, arba
- 2) užsienio valstybės pilietis, Europos Sąjungos valstybės narės pilietis, valstybės, Europos ekonominės erdvės susitarimo arba Šveicarijos Konfederacijos susitarimo šalies (toliau – Europos ekonominė erdvė) pilietis, pagal atitinkamus teisės aktus registruotas kaip turintis nuolatinę gyvenamąją vietą Slovakijoje ir dirbantis arba studijuojantis valstybės pripažintoje švietimo įstaigoje, kuri yra Slovakijoje, arba
- 3) užsienio valstybės pilietis, Europos ekonominės erdvės valstybės pilietis, pagal atitinkamus teisės aktus registruotas kaip turintis nuolatinę gyvenamąją vietą (neribotam laikui) Slovakijoje, arba
- 4) 2 punkte nurodyto užsienio valstybės piliečio šeimos narys, kuriam išduotas leidimas nuolat gyventi Slovakijoje, arba
- 5) užsienio valstybės pilietis, Slovakijos piliečio, turinčio nuolatinę gyvenamąją vietą Slovakijoje, šeimos narys, kuriam pagal atitinkamus teisės aktus išduotas leidimas nuolat gyventi Slovakijoje, arba
- 6) užsienio valstybės pilietis, ne Europos ekonominės erdvės valstybės pilietis, kurio teisė į kompensaciją įtvirtinta tarptautinėje sutartyje, kurios šalis yra Slovakijos Respublika ir kuri paskelbta Slovakijos Respublikos oficialiajame leidinyje, arba
- 7) užsienio valstybės pilietis, kuris pagal atitinkamus teisės aktus turi teisę į prieglobstį,

<...>“

10 Minėto įstatymo 10 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „vertinant, ar reikia suteikti [sunkios negalios socialinių padarinių] kompensaciją (toliau – kompensacija) ir išduoti neįgalumo pažymėjimą <...>, atliekama medicininė ir socialinė ekspertizė.“

11 Pagal Įstatymo Nr. 447/2008 11 straipsnio 11 dalį „atlikus medicininę ekspertizę surašoma medicininė išvada, kurioje nurodomas organizmo funkcijų sutrikimo lygis, konstatuojama, kad atitinkamas asmuo turi sunkią negalią, pateikiamos išvados dėl 14 straipsnyje numatytų sunkių negalią turinčio asmens įvairių rūšių specialiųjų poreikių ir nurodomas pakartotinio sveikatos būklės vertinimo terminas, jeigu šiame įstatyme nenustatyta kitaip.<...>“

12 Šio įstatymo 13 straipsnyje reglamentuojamas socialinis vertinimas, kuris apima sunkią negalią turinčio asmens individualių gebėjimų, šeimos ir aplinkos įvertinimą, įskaitant transporto sistemos ir būsto sąlygų, be kita ko, galimybės patekti į viešuosius pastatus, įvertinimą.

13 Minėto įstatymo 14 straipsnyje išvardytos sunkią negalią turinčio asmens specialiųjų kompensuojamųjų poreikių rūšys. Šiame straipsnyje apibrėžtos sąlygos, kurioms esant pripažįstama, kad sunkią negalią turinčiam asmeniui reikalinga kito fizinio asmens pagalba ir, be kita ko, išdėstytos sąlygos, kuriomis nustatoma, kad sunkią negalią turinčiam asmeniui reikalinga: individuali pagalba, slauga, specialūs įrenginiai, įrenginių pritaikymas, keltuvas, asmeninės motorinės transporto priemonės, būsto, namų ar garažo pritaikymas, individualus vežimas nuosava motorine transporto priemone, papildomų išlaidų, patiriamų dėl specialaus maitinimo režimo ar specialių higienos reikmių arba susijusių su drabužių, lovos skalbinių, avalynės, baldų dėvėjimu(si), kompensacija ir lydintis asmuo.

14 Pagal Įstatymo Nr. 447/2008 15 straipsnį „Išsamus įvertinimas“:

„1. Remdamasi 11 straipsnio 11 dalyje numatyta medicinine ekspertize ir 13 straipsnio 9 dalyje numatytos socialinės ekspertizės išvadomis kompetentinga institucija, prieš nusprendama dėl kompensacijos, parengia išsamų įvertinimą, kuriame nurodoma:

- a) organizmo funkcijų sutrikimo lygis,
- b) išvada, kad atitinkamas asmuo turi sunkią negalią,
- c) sunkios negalios socialiniai padariniai visose kompensuojamose srityse,
- d) pasiūlymas dėl skirtinos kompensacinės išmokos rūšies,
- e) prireikus – išvada, kad sunkią negalią turinčiam asmeniui reikalingas lydintis asmuo,
- f) prireikus – išvada, kad sunkią negalią turintį asmenį reikia individualiai vežti nuosava motorine transporto priemone arba kad jis beveik arba visiškai praradęs regėjimą abiem akimis,
- g) pakartotinio sveikatos būklės vertinimo terminas, jeigu jį nustato medicinos ekspertas,
- h) duomenys, kuriais grindžiamas išsamus įvertinimas.

2. Jeigu sunkią negalią turinčiam asmeniui reikia kito fizinio asmens pagalbos, teikiamos kaip individuali pagalba, tai taip pat nurodoma išsamiaje įvertinime, pažymint sunkią negalią turinčiam asmeniui reikalingos individualios pagalbos valandų skaičių per metus ir apimtį pagal visus 4 priede išvardytus veiksmus.

<...>“

15 Šio įstatymo 18 straipsnyje išdėstytos nuostatos dėl sunkią negalią turinčių asmenų pajamų nustatymo ir turimos nuosavybės vertinimo skiriant kompensacines išmokas.

16 Minėto įstatymo 20 straipsnyje, kuriuo reglamentuojama individuali pagalba, nustatyta:

„1. Individuali pagalba – sunkią negalią turinčiam asmeniui teikiama pagalba atliekant 4 priede išvardytus veiksmus. Šią pagalbą teikia individualus padėjėjas.

2. Individuali pagalba teikiama siekiant padėti sunkią negalią turintiems asmenims judėti, prisidėti prie jų socialinės integracijos ir savarankiškumo, suteikti jiems galimybę priimti sprendimus, daryti poveikį šeimos gyvenimui ir padėti vykdyti profesinę veiklą, mokytis ir užsiimti laisvalaikio veikla.“

17 Pagal Įstatymo Nr. 447/2008 21 straipsnį dėl individualios pagalbos apimties vertinimo:

„1. Individualios pagalbos apimtis nustatoma atsižvelgiant į 4 priede išvardytus veiksmus, kurių sunkią negalią turintis asmuo pats negali atlikti, ir į valandų, reikalingų jiems atlikti, skaičių.

<...>

3. Apskaičiuojant individualios pagalbos valandų skaičių, neatsižvelgiama į individualios pagalbos, kai sunkią negalią turintis asmuo naudojasi dienos ar savaitės stacionaro slaugos paslaugomis, valandų skaičių. Sunkią negalią turinčiam asmeniui, kuris naudojasi stacionaria slauga ištikus metus, gali būti siūloma individuali pagalba – lydintis asmuo, kuris jį lydėtų į švietimo įstaigą, jeigu tokia įstaiga yra ne socialinės tarnybos patalpose ir ne vaikų socialinės ir teisinės apsaugos ir socialinės rūpybos tarnybos patalpose.

<...>“

18 Šio įstatymo 22 straipsnyje taip reglamentuojama individualios pagalbos išmoka:

„1. Sunkią negalią turintis asmuo, kuriam, atlikus 15 straipsnio 1 dalyje numatytą išsamų įvertinimą, nustatomas specialusis poreikis – individuali pagalba, gali gauti išmoką. skirtą šiai pagalbai, jeigu ji teikiama 4 priede išvardytiems veiksams atlikti.

<...>

7. Individualios pagalbos išmoka mokama eurais ir jos dydis atitinka per metus teikiamos individualios pagalbos apimtį. Ši išmoka sumažinama atsižvelgiant į neįgalumo pensijos, išmokėtos per visus kalendorinius metus, padidėjimą.

<...>

9. Jeigu sunkią negalią turinčio asmens pajamos keturis kartus viršija vienam pilnamečiam asmeniui tenkančias minimalias pragyvenimo pajamas <...>, iš sunkią negalią turinčio asmens pajamų atskaitoma suma, atitinkanti keturių mėnesių vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų dydį <...> Jeigu atskaičius likusi suma yra mažesnė nei individualios pagalbos apimtis eurais, individualios pagalbos išmoka yra lygi tam skirtumui. Jeigu sunkią negalią turinčio asmens pajamų ir sumos, atitinkančios keturių mėnesių vienam pilnamečiam asmeniui tenkančias minimalias pragyvenimo pajamas <...>, skirtumas yra didesnis nei individualios pagalbos apimtis eurais, individualios pagalbos išmoka neskiriama; *mutatis mutandis* taikomos šio straipsnio 7–8 dalių nuostatos.

10. Valandinis atlygis už individualią pagalbą apskaičiuojant išmokos dydį yra 1,39 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų <...>

11. Individualios pagalbos išmoka mokama kas mėnesį, pateikus duomenis apie praėjusį mėnesį išdirbtas valandas teikiant individualią pagalbą.

12. Individualios pagalbos išmoka mokama sunkią negalią turinčiam asmeniui arba, gavus šio asmens raštišką sutikimą, individualią pagalbą teikiančiai tarnybai, jeigu sunkią negalią turintis asmuo su šia tanyba sudaro sutartį dėl pagalbos atliekant administracinius veiksmus ir joje konkrečiai numatomas individualaus padėjėjo darbo užmokestis.

<...>“

19 Minėto įstatymo 23 straipsnio 9 ir 10 dalyse numatyta, kad sunkią negalią turintis asmuo kiekvieną mėnesį kompetentingai institucijai turi pateikti duomenis apie išdirbtas valandas teikiant individualią pagalbą, kad šios būtų apmokėtos, ir patvirtinimą apie kiekvieną mėnesį sumokėtą individualaus padėjėjo darbo užmokestį.

20 Įstatymo Nr. 447/2008 38 straipsnyje dėl papildomų išlaidų kompensavimo išmokos numatyta:

„1) Jeigu vadovaujantis 15 straipsnio 1 dalimi atlikus išsamų įvertinimą pripažįstama kad sunkią negalią turinčiam asmeniui reikalinga papildomų išlaidų kompensacija, išskyrus tuos atvejus, kai šiame įstatyme nustatyta kitaip, šis asmuo gali gauti šių papildomų išlaidų kompensacinę išmoką:

- a) patirtų dėl specialaus mitybos režimo,
- b) susijusių su:
 - 1) specialiomis higienos reikmėmis arba drabužių, lovos skalbinių, avalynės ir baldų dėvėjimu(si),
 - 2) nuosavos motorinės transporto priemonės technine priežiūra,
 - 3) specialiai dresuoto šuns priežiūra.

2. Kiekvienas specialusis poreikis vertinamas atskirai, atsižvelgiant į 1 dalyje išvardytas papildomų išlaidų rūšis.

<...>

4. Papildomų išlaidų, patirtų dėl specialaus mitybos režimo, mėnesinės kompensacinės išmokos dydis yra:

- a) 18,56 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo išlaidų <...> už 5 priede išvardytas pirmosios grupės ligas ir sutrikimus,
- b) 9,28 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų <...> už 5 priede išvardytas antrosios grupės ligas ir sutrikimus,
- c) 5,57 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų <...> už 5 priede išvardytas trečiosios grupės ligas ir sutrikimus.

<...>

10. Papildomų išlaidų, susijusių su asmeninės motorinės transporto priemonės technine priežiūra, mėnesinės kompensacinės išmokos dydis yra 16,70 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų <...>

<...>

14. Išlaidų, susijusių su specialiai dresuoto šuns priežiūra, mėnesinės kompensacinės išmokos dydis yra 22,27 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo išlaidų <...>

<...>

17. Papildomų išlaidų kompensacinė išmoka negali būti skiriama, jeigu sunkią negalią turinčio fizinio asmens pajamos tris kartus viršija vienam pilnamečiam asmeniui tenkančias minimalias pragyvenimo pajamas <...>

<...>“

21 Šio įstatymo 39 straipsnyje dėl slaugos numatyta:

„1. Išskyrus atvejus, kai šiame įstatyme nustatyta kitaip, šiame įstatyme „slauga“ reiškia pagalbą, teikiamą sunkią negalią turinčiam asmeniui, kuriam pagal 14 straipsnio 4 dalį nustatytas slaugos poreikis.

2. Slaugos tikslas – kasdien padėti sunkią negalią turinčiam asmeniui atlikti intymios higienos veiksmus, namų ruošos darbus ir dalyvauti socialinėje veikloje, siekiant, kad šis asmuo liktų savo įprastoje namų aplinkoje.“

22 Pagal minėto įstatymo 40 straipsnį „Slaugos išmoka“:

„1. Jeigu šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytas fizinis asmuo slaugo vyresnį nei 6 metų sunkią negalią turintį asmenį, kuriam, atlikus 15 straipsnio 1 dalyje numatytą išsamų įvertinimą, nustatytas slaugos poreikis, minėtas fizinis asmuo gali gauti slaugos išmoką.

<...>

7. Mėnesinės slaugos išmokos dydis yra 111,32 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų <...>, kai slaugomas vienas sunkią negalią turintis asmuo, 148,42 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų <...>, kai slaugomi bent du sunkią negalią turintys asmenys, išskyrus tuos atvejus, kai šiame įstatyme nustatyta kitaip.

8. Mėnesinės slaugos išmokos dydis yra 98,33 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų <...>, jeigu sunkią negalią turintis asmuo, kuriam nustatytas slaugos poreikis, naudojasi dienos ar savaitės stacionaro slaugos paslauga arba lanko mokyklą daugiau nei 20 valandų per savaitę. Mėnesinės slaugos išmokos dydis yra 139,15 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų <...>, jeigu fizinis asmuo slaugo bent du sunkią negalią turinčius asmenis, kuriems nustatytas slaugos poreikis ir kurie naudojasi dienos ar savaitės stacionaro slaugos paslauga arba lanko mokyklą daugiau nei 20 valandų per savaitę.

9. Mėnesinės slaugos išmokos dydis yra 144,7 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų <...>, jeigu fizinis asmuo slaugo sunkią negalią turintį asmenį, kuriam nustatytas slaugos poreikis ir kuris naudojasi dienos ar savaitės stacionaro slaugos paslauga arba lanko mokyklą daugiau nei 20 valandų per savaitę, ir jeigu kartu slaugo kitą sunkią negalią turintį asmenį, kuriam nustatytas slaugos poreikis, kuris nesinaudoja dienos stacionaro paslauga ar ją naudoja ne daugiau kaip 20 valandų per savaitę arba nelanko mokyklos ar ją lanko daugiausia 20 valandų per savaitę.

10. Jeigu šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytas fizinis asmuo, kuris teikia slaugą, gauna senatvės pensiją, išankstinę senatvės pensiją, invalidumo pensiją dėl didesnio kaip 70 proc. neįgalumo veiklai, kuria siekiama pelno, vykdyti, kario ar pareigūno pensiją arba kario ar pareigūno invalidumo pensiją, mėnesinės slaugos išmokos dydis yra 46,38 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų <...>, kai slaugomas vienas sunkią negalią turintis asmuo, arba 61,22 proc. vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų <...>, kai slaugomi bent du sunkią negalią turintys asmenys, išskyrus tuos atvejus, kai šiame įstatyme nustatyta kitaip. 12 dalyje numatytas išmokos sumažinimas netaikomas.

<...>

12. Jeigu sunkią negalią turintis asmuo gauna pajamas, 1,4 karto viršijančias vienam pilnamečiam asmeniui tenkančias minimalias pragyvenimo pajamas <...>, šio straipsnio 7 ir 9 dalyse numatyta slaugos išmoka sumažinama tiek, kiek viršijamos minėtos pajamos; jeigu sunkią negalią turintis fizinis asmuo yra išlaikomas vaikas ir jeigu pajamos tris kartus didesnės nei vienam pilnamečiam asmeniui tenkančios minimalios pragyvenimo pajamos <...>, slaugos išmoka sumažinama suma, lygia šių dviejų sumų skirtumui.

<...>

15. Slaugos išmoka taip pat gali būti mokama tuo atveju, jeigu fizinis asmuo, kuris slaugo sunkią negalią turintį asmenį, dirba pagal profesiją ir jeigu mėnesinės pajamos, kurias jis gauna dirbdamas pagal šią profesiją, dvigubai neviršija vienam pilnamečiam asmeniui tenkančių minimalių pragyvenimo pajamų <...>; darbas pagal tokią profesiją turi būti suderinamas su sunkią negalią turinčio asmens slaugos tikslu ir apimtimi.

<...>

18. Slaugos išmoka proporcingai sumažinama, atsižvelgiant į dienas, kurias sunkią negalią turintis asmuo praleidžia sveikatos priežiūros paslaugas teikiančioje įstaigoje, jeigu joje būna daugiau kaip 30 dienų. Slaugos išmoka sumažinama atsižvelgiant į dienas, kurias sunkią negalią turintis asmuo praleidžia mokykloje „po atviru dangumi“, socialinės reintegracijos vietoje ar laisvalaikio leidimo vietoje. Taikant šios straipsnio dalies antrą sakinį slaugos išmoka nesumažinama, jeigu tuo metu, kai sunkią negalią turintį asmenį, esantį mokykloje „po atviru dangumi“, socialinės reintegracijos vietoje ar laisvalaikio leidimo vietoje, slaugo fizinis asmuo. Į slaugos išmokos permokas gali būti atsižvelgiama mokant sumas kitais kalendoriniais metais.

<...>“

23 Įstatymo Nr. 447/2008 42 straipsnyje įtvirtintos bendrosios nuostatos dėl išmokų, mokamų kaip kompensacija, skyrimo. Pagal šį straipsnį:

„1. Išmokos nemokamos už Slovakijos Respublikos ribų. Jeigu sunkią negalią turintis asmuo negyvena Slovakijoje 60 dienų iš eilės, kompensacinės išmokos panaikinamos ir jų mokėjimas sustabdomas nuo pirmos kalendorinio mėnesio, einančio po mėnesio, kurį baigėsi minėtas 60 dienų laikotarpis, dienos.

2. Individualios pagalbos išmoka ir slaugos išmoka negali būti skiriamos, jeigu kitoje Europos ekonominės erdvės valstybėje narėje mokama išmoka ar pašalpa, skirta sunkią negalią turinčio asmens individualiai pagalbai arba slaugai, kurios tikslas yra toks pats.

<...>“

24 Šio įstatymo 43 straipsnyje „Teisės į kompensacines išmokas ir jų mokėjimą <...> įgijimas“ numatyta:

1. Teisė į kompensacinę išmoką ir jos mokėjimą igyjama pagal galiojantį kompetentingos institucijos sprendimą, kuriuo tokia teisė pripažįstama.

<...>“

Ikiteisminė procedūra

25 Komisija nurodo gavusi daug skundų dėl to, kad Slovakijos pensininkams, kuriems nustatyti specialieji poreikiai ir kurie persikėlė į Čekijos Respubliką gyventi su savo pilnamečiais vaikais, nemokamos įvairios išmokos. 2010 m. kovo 17 d. raštu Komisija taip pat atkreipė Slovakijos institucijų dėmesį į tai,

- kad, jos nuomone, slaugos, individualios pagalbos ir papildomų išlaidų kompensavimo išmokos (toliau – nagrinėjamos išmokos) turi ligos išmokos požymių, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies a punktą, dėl to, vadovaujantis šio reglamento 21 straipsniu, jos turi būti mokamos minėtų išmokų gavėjams ir jų šeimos nariams, negyvenantiems Slovakijoje.
- 26 Nors Slovakijos Respublika iš pradžių nurodė, kad ketina imtis reikiamų priemonių, kad būtų laikomasi Reglamento Nr. 883/2004, vis dėlto ji nepakeitė savo praktikos ir atsakyme į naują Komisijos raštą tvirtino, kad nagrinėjamos išmokos nepatenka į šio reglamento taikymo sritį, nes jos nesusijusios nė su viena iš jo 3 straipsnio 1 dalyje numatytų rizikos kategorijų.
- 27 Kadangi Komisija nesutiko su tokiu vertinimu, ji išsiuntė Slovakijos Respublikai oficialų pranešimą (ši jį gavo 2012 m. kovo 26 d.), kuriame nurodė, kad nagrinėjamas išmokas reikia laikyti ligos išmokomis, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 883/2004, ir, vadovaujantis šio reglamento 21 straipsniu, jų mokėjimas negali priklausyti nuo gavėjo gyvenamosios vietos.
- 28 Slovakijos Respublika į oficialų pranešimą atsakė 2012 m. gegužės 25 d. raštu, jame nurodė, kad nagrinėjamos išmokos nepatenka į Reglamento Nr. 883/2004 taikymo sritį, nes mokamos atlikus individualų gavėjo socialinės ir ekonominės padėties įvertinimą.
- 29 Kadangi Komisijos neįtikino Slovakijos Respublikos argumentai, 2012 m. spalio 25 d. ji pateikė Slovakijos institucijoms pagrįstą nuomonę (ją šios institucijos gavo tą pačią dieną). Šioje pagrįstoje nuomonėje Komisija, be kita ko, nurodė, kad sąlygos, kurias reikia įvykdyti, norint gauti nagrinėjamas išmokas, nacionalinės teisės aktuose apibrėžtos bendrai ir objektyviai ir šiuo klausimu kompetentingos institucijos neturi diskrecijos. Todėl neteisinga būtų tvirtinti, kad nagrinėjamos išmokos neatitinka nė vienos iš Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalyje numatytų rizikos kategorijų. Be to, Komisijos teigimu, minėtų išmokų negalima laikyti „specialiomis neįmokinėmis išmokomis pinigais“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 70 straipsnio 2 dalį.
- 30 Todėl Komisija padarė išvadą, kad atsisakiusi skirti nagrinėjamas išmokas gavėjams, gyvenantiems ne Slovakijoje, Slovakijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 48 straipsnį ir Reglamento Nr. 883/2004 7 ir 21 straipsnius, ir paragino Slovakijos Respubliką per du mėnesius nuo pagrįstos nuomonės gavimo imtis reikiamų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.
- 31 2012 m. gruodžio 20 d. atsakyme į šią pagrįstą nuomonę Slovakijos Respublika nurodė, kad toliau laikosi pozicijos, jog nagrinėjamos išmokos nepatenka į Reglamento Nr. 883/2004 taikymo sritį dėl to, kad nėra susijusios nė su viena minėto reglamento 3 straipsnio 1 dalyje numatyta rizikos kategorija, nes jų tikslas – integruoti negalią turinčius asmenis į visuomenę, o ne pagerinti jų sveikatos būklę.
- 32 Šiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Dėl priimtimumo

Šalių argumentai

- 33 Visų pirma Slovakijos Respublika tvirtina, kad ieškinys nepriimtinas, nes per ikiteisminę procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo Komisija neišreiškė pozicijos dėl pagrindinių argumentų, kuriais Slovakijos Respublika grindžia savo gynybą, bet, priešingai – Komisija nagrinėjo kitus klausimus, kurių šalys neginčija.

- 34 Pirma, Komisija nepareiškė nuomonės dėl argumentų, kuriais siekiama įrodyti, kad nagrinėjamos išmokos yra „socialinės paramos priemonės“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 5 dalį, kurioms šis reglamentas netaikomas. Komisija taip pat nesilaikė tinkamos ikiteisminės procedūros eigos sąlygos (Nutartis *Komisija / Ispanija*, C-266/94, EU:C:1995:235, 25 punktas) ir nepakankamai aiškiai apibrėžė ginčo dalyką. Antra, Komisija teigė, kad Slovakijos Respublika ikiteisminėje stadijoje nurodė, jog nagrinėjamos išmokos yra „specialiosios neįmokinės išmokos pinigais“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 70 straipsnį, tačiau taip nėra. Dėl šių klaidingų teiginių ieškinys tapo painus.
- 35 Komisija teigia, kad ji nei išplėtė ginčo dalyką, nei jį pakeitė, taip pat nepažeidė Slovakijos Respublikos teisės į gynybą. Pirma, ji ir savo oficialiame pranešime, ir pagrįstoje nuomonėje nurodė, kad nelaiko nagrinėjamų išmokų gavėjų pajamų nustatymo jų padėties individualiu ir diskreciniu vertinimu, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo praktiką šiuo klausimu. Tačiau, nors iš tiesų pagal SESV 258 straipsnį pateikto ieškinio dalykas apibrėžiamas per šioje nuostatoje numatytą ikiteisminę procedūrą ir todėl Komisijos pagrįsta nuomonė ir ieškinys turi būti grindžiami identiškais kaltinimais, vis dėlto šis reikalavimas nereiškia, kad jų formuluotės visada turi visiškai sutapti, jeigu ginčo dalykas nebuvo išplėstas ar pakeistas (Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-433/03, EU:C:2005:462, 28 punktas). Be to, Komisija tvirtina, kad iš Sprendimų *Komisija / Airija* (C-362/01, EU:C:2002:739, 18–20 punktai) ir *Komisija / Liuksemburgas* (C-519/03, EU:C:2005:234, 21 punktas) matyti, jog tai, kad nebuvo atsižvelgta į atitinkamos valstybės narės atsakymą į oficialų pranešimą ir pagrįsta nuomonė, nereiškia, kad ieškinys yra nepriimtinas.
- 36 Antra, kad būtų galima išspręsti nagrinėjamą ginčą, reikia išsiaiškinti, ar šioje byloje taikomas Reglamento Nr. 883/2004 70 straipsnis. Be to, Komisija gali šį klausimą aptarti ir be Slovakijos Respublikos raginimo.
- 37 Slovakijos Respublika papildomai teigia, kad Komisijos ieškinys yra nepriimtinas, kiek jis susijęs su kaltinimu dėl SESV 48 straipsnio pažeidimo, nes šis kaltinimas nebuvo paminėtas oficialiame pranešime ir pirmą kartą buvo iškeltas tik pagrįstoje nuomonėje.
- 38 Nors Komisija mano, kad šis daliniu ieškinio nepriimtiniu grindžiamas prieštaravimas iš tiesų susijęs su bylos esme, ji teigia, kad nemokėdama Slovakijoje negyvenantiems gavėjams nagrinėjamų išmokų Slovakijos Respublika pažeidžia ir Reglamentą Nr. 883/2004, ir SESV 48 straipsnyje įtvirtintą išmokų perkeliavimo principą.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 39 Dėl Slovakijos Respublikos kaip esminio pagrindo pareikšto Komisijos ieškinio nepriimtiniu grindžiamo prieštaravimo primintina, kad ikiteisminės procedūros paskirtis yra suteikti suinteresuotajai valstybei narei galimybę įvykdyti iš Sąjungos teisės kylančius įsipareigojimus arba tinkamai apsiginti nuo Komisijos pareikštų kaltinimų. Šios procedūros teisėtumas yra pagrindinė garantija ne tik tam, kad būtų apsaugotos atitinkamos valstybės narės teisės, bet ir tam, kad būtų užtikrinta, jog galimame teisiniame procese ginčas bus aiškiai apibrėžtas (žr., be kita ko, Sprendimo *Komisija / Prancūzija*, C-1/00, EU:C:2001:687, 53 punktą, Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-135/01, EU:C:2003:171, 19 ir 20 punktus ir Sprendimo *Komisija / Nyderlandai*, C-79/09, EU:C:2010:171, 21 punktą).
- 40 Taigi per ikiteisminę procedūrą siekiama šių trijų tikslų: leisti valstybei narei nutraukti galimą pažeidimą, suteikti galimybę pasinaudoti savo teise į gynybą ir apibrėžti ginčo dalyką, jeigu prireikus bus kreipiamasi į Teisingumo Teismą (Sprendimo *Komisija / Airija*, C-362/01, EU:C:2002:739, 18 punktas, Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-135/01, EU:C:2003:171, 21 punktas ir Sprendimo *Komisija / Nyderlandai*, C-79/09, EU:C:2010:171, 22 punktas).

- 41 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, iš esmės Komisija savo pagrįstoje nuomonėje turėtų pateikti valstybės narės atsakyme į oficialų pranešimą išdėstytų pastabų vertinimą (žr. Sprendimo *Komisija / Airija*, C-362/01, EU:C:2002:739, 19 punktą ir Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-135/01, EU:C:2003:171, 22 punktą).
- 42 Tačiau nagrinėjamoje byloje, net jeigu būtų nustatyta, kad Komisija tik glaustai atsakė arba visai neatsakė į Slovakijos Respublikos argumentus, kuriais siekiama įrodyti, kad nagrinėjamos išmokos yra „socialinės paramos priemonės“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 5 dalį, ši aplinkybė neturi reikšmės apibrėžiant ginčo dalyką ir dėl jos iš valstybės narės nebuvo atimta galimybė nutraukti nurodomą pažeidimą ir nebuvo pažeista jos teisė į gynybą.
- 43 Iš tiesų Komisija ir savo oficialiame pranešime, ir pagrįstoje nuomonėje nurodė, kad nelaiko nagrinėjamų išmokų gavėjų pajamų nustatymo jų padėties individualiu ir diskreciniu vertinimu, kaip tai suprantama pagal Teisingumo Teismo praktiką šiuo klausimu. Tokiu vertinimu Komisija atmetė Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 5 dalies, kurioje minima socialinė parama, taikymo galimybę.
- 44 Priešingai, nei teigia Slovakijos Respublika, tai, kad Komisija savo ieškinyje vertina, ar Reglamento Nr. 883/2004 70 straipsnis taikytinas nagrinėjamos išmokoms, siekdama įrodyti, kad jos nepatenka į šio straipsnio taikymo sritį, o Slovakijos Respublika per ikiteisminę stadiją nepareikšė pozicijos šiuo klausimu, nors bet kuriuo atveju šalys Teisingumo Teisme neginčija to, kad minėtas straipsnis šioje byloje netaikomas, nereiškia, nei kad buvo pažeista Slovakijos Respublikos teisė į gynybą, nei kad ginčo dalykas nepakankamai apibrėžtas.
- 45 Viena vertus, kadangi per ikiteisminę procedūrą Komisija nuosekliai tvirtino, kad nagrinėjamos išmokos yra „socialinės apsaugos išmokos“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalį, ir dėl to jos perkeltinos, ji aiškiai pateikė tokį jų teisinį kvalifikavimą, koks, jos manymu, buvo tinkamas, taigi nurodė ginčo dalyką. Atsižvelgiant į tai, kad „socialinės apsaugos išmokos“ sąvoka, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 3 straipsnio 1 dalį, ir „specialios neįmokinės išmokos“ sąvoka, kaip tai suprantama pagal minėto reglamento 3 straipsnio 2 dalį ir 70 straipsnį, negali būti taikomos kartu (Sprendimo *Hosse*, C-286/03, EU:C:2006:125, 36 punktą), Komisijos argumentas dėl minėto 70 straipsnio netaikymo ginčijamoms išmokoms, pateiktas per ikiteisminę procedūrą, patenka į taip apibrėžtą ginčo dalyką ir jo neišplečia.
- 46 Kita vertus, kadangi nėra jokios proceso taisyklės, kuri įpareigotų atitinkamą valstybę narę per ikiteisminę procedūrą pateikti visus savo gynybos argumentus dėl ieškinio, pagrįsto SESV 258 straipsniu (žr. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-414/97, EU:C:1999:417, 19 punktą ir Sprendimo *Komisija / Nyderlandai*, C-34/04, EU:C:2007:95, 49 punktą), negalima kaltinti Komisijos dėl to, kad ši ieškinyje pateikė argumentus dėl Reglamento Nr. 883/2004 70 straipsnio netaikymo ginčijamoms išmokoms, nors Slovakijos Respublika ikiteisminėje procedūroje nesirėmė minėto straipsnio taikymu ir pasiliko teisę tai padaryti per teisminį procesą.
- 47 Todėl kaip esminį pagrindą pareikštą nepriimtinumą grindžiamą prieštaravimą reikia atmesti.
- 48 Dėl daliniu ieškinio nepriimtinumą grindžiamo prieštaravimo, susijusio su tuo, kad klausimas dėl SESV 48 straipsnio pažeidimo pirmą kartą buvo iškeltas tik pagrįstoje nuomonėje, konstatuotina, kad 2013 m. kovo 22 d. oficialiame pranešime neminimas kaltinimas dėl šio straipsnio pažeidimo, o nurodoma tik tai, kad pagal Reglamento Nr. 883/2004 21 straipsnį įgyvendinamas SESV 48 straipsnis.
- 49 Be to, nors Komisija ieškinyje nurodo, kad Reglamentą Nr. 883/2004 reikia aiškinti vadovaujantis SESV 48 straipsniu, ieškinyje nepateikta jokių argumentų, kuriais būtų grindžiamas kaltinimas dėl SESV 48 straipsnio pažeidimo, bet šis pažeidimas siejamas su Reglamentu Nr. 883/2004 nuostatų pažeidimu.

- 50 Iš to darytina išvada, kad šis ieškinys nepriimtinas tiek, kiek juo siekiama, kad būtų pripažinta, jog Slovakijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 48 straipsnį.

Dėl esmės

Šalių argumentai

- 51 Komisija teigia, kad nagrinėjamas išmokas reikia kvalifikuoti kaip „ligos išmokas“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies a punktą. Todėl jos turi būti mokamos ir gavėjams, kurie neturi arba nebeturi nuolatinės gyvenamosios vietos Slovakijoje. Šių asmenų teisės gauti nagrinėjamas išmokas apribojimas neatitinka Reglamento Nr. 883/2004 7 ir 21 straipsnių.
- 52 Visų pirma, nagrinėjamos išmokos skiriamos remiantis teisės aktais apibrėžta situacija, neatliekant individualaus ir diskrecinio asmeninių poreikių vertinimo. Pareiškėjų sveikatos būklės ir socialinės bei finansinės padėties vertinimo kriterijai nustatyti Įstatyme Nr. 447/2008, jie yra objektyvūs ir privalomi kompetentingoms institucijoms. Pastarųjų sprendimai gali būti skundžiami teisme, siekiant įsitikinti, kad laikomasi šiame įstatyme įtvirtintų nagrinėjamų išmokų skyrimo sąlygų ir įstatymo tikslų. Tai, kad Slovakijos institucijos, priimdamos sprendimą skirti nagrinėjamas išmokas, taiko papildomą kriterijų, pagal kurį tiriama, ar negalios kompensavimą įmanoma užtikrinti kitomis tinkamomis priemonėmis, nereiškia, kad šios institucijos turi diskreciją šiuo klausimu. Iš tiesų, iš Įstatymo Nr. 447/2008 43–48 straipsnių matyti, kad šio papildomo kriterijaus pagrįstumą taip pat galima skųsti teisme ir jo taikymas reglamentuojamas galiojančiais teisės aktais.
- 53 Įstatyme Nr. 447/2008 apibrėžti kriterijai, kuriuos atitinkantis asmuo gali gauti nagrinėjamas išmokas – taip apribojama institucijų, turinčių įgaliojimus juos taikyti, diskrecija. Be abejo, šios institucijos naudoja diskrecija skirdamos minėtas išmokas, tačiau šiuos įgaliojimus jos įgyvendina neviršydamos šiame įstatyme nustatytų ribų. Nors *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas) atkreipė dėmesį į nagrinėjamų išmokų papildomą pobūdį su ginčijamomis išmokomis susijusiame sprendime, kuriuo rėmėsi Slovakijos Respublika, jis patvirtino, kad išmokos gali būti skiriamos tik įstatyme įtvirtintas sąlygas atitinkančiam asmeniui.
- 54 Be to, Komisija nurodo, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką išmokų, kurios objektyviai skiriamos remiantis teisės aktais apibrėžta situacija ir kuriomis siekiama pagerinti specialiųjų poreikių turinčių asmenų sveikatos būklę ir gyvenimą, esminis tikslas yra papildyti sveikatos draudimo išmokas, ir jos turi būti laikomos „ligos išmokomis“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies a punktą (žr., be kita ko, Sprendimo *Gaumain-Cerri ir Barth*, C-502/01 ir C-31/02, EU:C:2004:413, 20 punktą; Sprendimo *Hosse*, C-286/03, EU:C:2006:125, 38 punktą ir Sprendimo *Komisija / Parlamentas ir Taryba*, C-299/05, EU:C:2007:608, 61 punktą).
- 55 Taigi, pirma, iš Įstatymo Nr. 447/2008 39 straipsnio 2 dalies ir 40 straipsnio 1 dalies matyti, kad slaugos išmoka yra išmoka, kuria asmenims, kuriems nustatyta slauga, suteikiama galimybė gauti papildomų išlaidų, patiriamų dėl jų sveikatos būklės, kompensaciją. Nors ši išmoka turi tam tikrų ypatumų, ją reikia laikyti „ligos išmoka“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies a punktą.
- 56 Antra, pagal Įstatymo Nr. 447/2008 20 straipsnio 2 dalį individuali pagalba teikiama siekiant padėti sunkią negalią turintiems asmenims judėti, prisidėti prie jų socialinės integracijos ir savarankiškumo, suteikti jiems galimybę priimti sprendimus, daryti poveikį šeimos gyvenimui ir padėti vykdyti profesinę veiklą, mokytis ir užsiimti laisvalaikio veikla. Taigi individualios pagalbos išmokos tikslas yra papildyti sveikatos draudimo išmokas ir pagerinti asmenų, kuriems reikalinga tokia pagalba, gyvenimą ir jo kokybę. Individualios pagalbos išmoka yra finansinė pagalba ir tai, kad ji mokama pateikus duomenis apie praėjusį mėnesį išdirbtas valandas teikiant individualią pagalbą nereiškia, kad ją galima laikyti išmoka natūra.

- 57 Trečia, papildomų išlaidų kompensavimo išmoka taip pat turėtų būti laikoma „ligos išmoka“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies a punktą, nes ja siekiama suteikti sunkią negalią turintiems asmenims galimybę gyventi visavertį gyvenimą. Remiantis Įstatymo Nr. 447/2008 38 straipsnio 1 dalimi, ši išmoka gali būti skiriama papildomoms išlaidoms, patiriamoms dėl specialaus mitybos režimo arba susijusioms su specialiomis higienos reikmėmis, drabužių, lovos skalbinių, avalynės, baldų dėvėjimu(si), nuosavos motorinės transporto priemonės technine priežiūra ar specialiai dresuoto šuns priežiūra, kompensuoti. Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad panaši Švedijoje skiriama išmoka turi būti laikoma ligos išmoka (Sprendimo *Komisija / Parlamentas ir Taryba*, C-299/05, EU:C:2007:608, 62 punktą).
- 58 Nagrinėjamų išmokų paskirtis – padengti dėl specialiųjų poreikių patiriamas išlaidas, o ne kompensuoti gavėjų materialinį nepriteklių, nes jos nepriskiriamos prie minimalias pragyvenimo pajamas gaunančių gavėjų pajamų, bet gali būti skiriamos net jeigu gavėjų pajamos 1,4–4 kartus viršija minėtas minimalias pajamas.
- 59 Galiausiai, nors nagrinėjamos išmokos apima Reglamente Nr. 883/2004 išvardytą riziką, jos nėra socialinės paramos išmokos. Jos nėra ir „specialiosios neįmokinės išmokos pinigais“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 70 straipsnio 2 dalį.
- 60 Slovakijos Respublika teigia, kad, pirma, individualios pagalbos išmoka yra išmoka natūra, nes pagal Įstatymo Nr. 447/2008 22 straipsnio 11 dalį ji mokama kas mėnesį, pateikus duomenis apie praėjusį mėnesį išdirbtas valandas teikiant individualią pagalbą. Išmoka natūra gali būti skiriama ir pinigais, jeigu lėšas išmoka kompetentinga institucija, pateikus įrodymus apie patirtas išlaidas.
- 61 Antra, slaugos išmokos, papildomų išlaidų kompensavimo išmokos ir (papildomai) individualios pagalbos išmokos yra skirtos tam tikros kategorijos gavėjų materialinei padėčiai kompensuoti ir turi socialinės paramos išmokų, kurioms pagal Reglamente Nr. 883/2004 3 straipsnio 5 dalies a punktą šis reglamentas netaikomas, požymių.
- 62 Viena vertus, šios išmokos visiškai susijusios su jų gavėjų socialine ir ekonomine padėtimi ir jomis nesiekama pagerinti jų sveikatos būklės ar, apskritai, specialiųjų poreikių nulemtos padėties arba kompensuoti išlaidų, patiriamų dėl sveikatos būklės. Šios išmokos skirtos tam, kad būtų galima padėti sunkią negalią turintiems asmenims, gaunantiems mažas pajamas ir turintiems nedaug turto, integruotis į visuomenę. Pagerėjusi šių išmokų gavėjų gyvenimo kokybė būtų logiška ir pageidautina pagerėjusios jų socialinės integracijos pasekmė, tačiau tik dėl to jų negalima laikyti ligos išmokomis, kurioms taikomas Reglamentas Nr. 883/2004.
- 63 Kita vertus, individuali išmokos prašytojų padėtis vertinama įvairiais aspektais ir, atlikus šiuos vertinimus, parengiama išsamaus įvertinimo ataskaita. Ja remdamasi kompetentinga institucija priima sprendimą dėl išmokos skyrimo. Net jeigu prašytojas atitinka visus kriterijus, kad gautų išmoką, tokia išmoka skiriama papildomai ir teisės gauti išmoką galima ir neįgyti, nes, atsižvelgusi į tam tikras aplinkybes, institucija gali nuspręsti neskirti minėtos išmokos. Įstatyme Nr. 447/2008 nenustatyta, kokius konkrečius sprendimus turi priimti administracinė institucija, tačiau jai suteikta galimybė priimti tinkamiausią sprendimą, kuriame būtų atsižvelgta į kiekvienos situacijos ypatumus vadovaujantis viešuoju interesu, individualiai įvertinus sunkią negalią turinčio asmens poreikius ir laikantis šio įstatymo tikslų.
- 64 Šiuo klausimu Slovakijos Respublika remiasi Įstatymo Nr. 447/2008 22 straipsnio 1 dalyje, 38 straipsnio 1 dalyje ir 40 straipsnio 1 dalyje vartojamomis frazėmis „gali gauti arba gali būti siūloma“, Įstatymo Nr. 447/2008 52 straipsnio o punktu, kuriame nustatyta, kad Užimtumo, socialinių ir šeimos reikalų tarnyba „kontroliuoja, ar kompensacija skiriama tinkamai“, Slovakijos teismų praktika, pagal kurią Įstatyme Nr. 447/2008 numatytos išmokos yra papildomos išmokos, ir Įstatymo

Nr. 447/2008 43 straipsnio 1 dalimi, kurioje numatyta, kad teisė į kompensacinę išmoką ir jos mokėjimą įgyjama pagal galiojančią kompetentingos institucijos sprendimą, kuriuo tokia teisė pripažįstama.

- 65 Be to, Slovakijos Respublika teigia, kad trijų nagrinėjamų išmokų neįmokinis pobūdis ir finansavimo būdas kartu su tikslu ir jų mokėjimo sąlygomis patvirtina, kad jos yra socialinės paramos pobūdžio išmokos.
- 66 Papildomai Slovakijos Respublika tvirtina, kad trys nagrinėjamos išmokos neturi socialinės apsaugos išmokoms būdingų požymių, nes visų pirma nėra jokios įgyjamos teisės į jų skyrimą, be to, jų skyrimas priklauso nuo individualaus ir diskrecinio prašytojo asmeninių poreikių vertinimo, remiantis teisės aktais apibrėžta situacija, ir, galiausiai, šios išmokos nesusijusios nė su viena iš Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalyje išvardytų rizikos kategorijų.
- 67 Kalbant apie pastarąjį aspektą, reikia pasakyti, kad Slovakijos Respublika teigia, jog minėtomis išmokomis nėra siekiama pagerinti slaugomų asmenų sveikatos būklę ar suteikti trumpalaikę dėl ligos netektų pajamų kompensaciją, todėl jos negali būti kvalifikuojamos nei kaip ligos išmoka siaurąja prasme (Sprendimo *da Silva Martins*, C-388/09, EU:C:2011:439, 47 punktą), nei kaip papildomos ligos išmokos, kaip tai suprantama pagal sprendimus *Molenaar* (C-160/96, EU:C:1998:84) ir *Jauch* (C-215/99, EU:C:2001:139).

Teisingumo Teismo vertinimas

- 68 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką byloje dėl valstybės išpareigojimų neįvykdymo Komisija turi įrodyti, kad nevykdomi nurodyti išpareigojimai. Būtent ji turi pateikti Teisingumo Teismui duomenis, reikalingus šiam išpareigojimų neįvykdymui patikrinti, ir negali remtis jokiais prielaidomis (žr., be kita ko, Sprendimo *Komisija / Italija*, C-135/05, EU:C:2007:250, 26 punktą ir Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-305/06, EU:C:2008:486, 41 punktą).
- 69 Siekiant įvertinti Komisijos ieškinio pagrįstumą reikia nustatyti, ar, kaip tvirtina Komisija, nagrinėjamos išmokos yra „ligos išmokos“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalies a punktą.
- 70 Išmokų, kurioms taikomas Reglamentas Nr. 883/2004, ir išmokų, kurioms jis netaikomas, skirtumas iš esmės pagrįstas ne tuo, ar pagal nacionalinės teisės aktą ši išmoka priskiriama prie socialinės apsaugos išmokų, bet kiekvienos išmokos požymiais, pirmiausia jos tikslais ir skyrimo sąlygomis (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Molenaar*, C-160/96, EU:C:1998:84, 19 punktą).
- 71 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką išmoka gali būti laikoma socialinės apsaugos išmoka, kai ji skiriama gavėjams, neatsižvelgiant į individualų ir diskrecinį asmeninių poreikių vertinimą, remiantis teisės aktais apibrėžta situacija, ir kai ji susijusi su viena iš Reglamento Nr. 883/2004 3 straipsnio 1 dalyje aiškiai išvardytų rizikos rūšių (žr., be kita ko, Sprendimo *da Silva Martins*, C-388/09, EU:C:2011:439, 38 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 72 Todėl pirmiausia reikia išanalizuoti, ar nagrinėjamos išmokos, kaip tvirtina Komisija, gavėjams skiriamos remiantis teisės aktais apibrėžta situacija, neatsižvelgiant į individualų ir diskrecinį asmeninių poreikių vertinimą, ar, kaip tvirtina Slovakijos Respublika, šios išmokos skiriamos tik atlikus asmenų individualios padėties vertinimą, kuris dar nereiškia, kad įgyjama teisė į vienos iš šių išmokų mokėjimą, net jeigu asmuo atitinka visus jų skyrimo kriterijus.
- 73 Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad pirmoji iš dviejų šio sprendimo 71 punkte nurodytų sąlygų yra įvykdyta, jeigu išmoka skiriama remiantis objektyviais kriterijais, kuriuos įvykdžius įgyjama teisė į išmoką, o kompetentingos valdžios institucijos negali atsižvelgti į kitas asmenines

- aplinkybes (šiuo klausimu, be kita ko, žr. Sprendimo *Hughes*, C-78/91, EU:C:1992:331, 17 punktą; Sprendimo *Molenaar*, C-160/96, EU:C:1998:84, 21 punktą; Sprendimo *Maaheimo*, C-333/00, EU:C:2002:641, 23 punktą ir Sprendimo *De Cuyper*, C-406/04, EU:C:2006:491, 23 punktą).
- 74 Iš bylos medžiagos matyti, kad nagrinėjamos išmokos gali būti skiriamos, jeigu atlikus išsamų įvertinimą, kuris grindžiamas medicinine ir socialine ekspertizėmis, pripažįstama, kad sunkią negalią turinčiam asmeniui reikalinga individuali pagalba, papildomų išlaidų kompensacija arba slauga.
- 75 Šiuo tikslu Įstatymo Nr. 447/2008 11 straipsnio 11 dalyje numatyta, kad atlikus medicininę ekspertizę surašoma medicininė išvada, kurioje nurodomas organizmo funkcijų sutrikimo lygis, konstatuojama, kad atitinkamas asmuo turi sunkią negalią, pateikiamos išvados dėl 14 straipsnyje numatytų sunkią negalią turinčio asmens įvairių rūšių specialiųjų poreikių ir nurodomas pakartotinio sveikatos būklės vertinimo terminas.
- 76 Savo ruožtu minėto įstatymo 13 straipsnyje numatyta socialinė ekspertizė apima sunkią negalią turinčio asmens individualių gebėjimų, šeimos ir aplinkos vertinimą, įskaitant transporto sistemos ir būsto sąlygų, be kita ko, galimybės patekti į viešuosius pastatus, vertinimą.
- 77 Galiausiai pagal Įstatymo Nr. 447/2008 15 straipsnio 1 dalį išsamus įvertinimas apima taip pat šiuos dalykus: organizmo funkcijų sutrikimo lygį, išvadą, kad atitinkamas asmuo turi sunkią negalią, sunkios negalios socialinius padarinius visose kompensuojamose srityse, pasiūlymą dėl skirtinos kompensacinės išmokos rūšies, prireikus – išvadą, kad sunkią negalią turinčiam asmeniui reikalingas lydintysis asmuo, prireikus – išvadą, kad sunkią negalią turintį asmenį reikia individualiai vežti nuosava motorine transporto priemone arba kad jis beveik arba visiškai praradęs regėjimą abiem akimis, ir pakartotinio sveikatos būklės vertinimo terminą, jeigu jį nustato medicinos ekspertas.
- 78 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Slovakijos teisės aktais siekiama suteikti sunkią negalią turintiems asmenims išmoką, kuri geriausiai atitiktų jų asmeninius poreikius. Taip pat matyti, kad medicininė ir socialinė ekspertizė bei išsamus įvertinimas, kurį atlikus pateikiamas siūlymas dėl skirtinos kompensacinės išmokos rūšies, atliekami remiantis objektyviais, teisės aktais apibrėžtais kriterijais. Be to, neginčijama, kad nagrinėjamos išmokos yra skiriamos tik Įstatyme Nr. 447/2008 numatytais atvejais ir nustojama jas mokėti, jeigu gavėjai nebeatitinka šių išmokų skyrimo sąlygų.
- 79 Vis dėlto Komisija neįrodė, kad dėl minėtų kriterijų atsiranda teisė į nagrinėjamas išmokas ir kompetentinga institucija neturi diskrecijos dėl jų skyrimo.
- 80 Iš tiesų Įstatymo Nr. 447/2008 22 straipsnio 1 dalyje, 38 straipsnio 1 dalyje ir 40 straipsnio 1 dalyje vartojama frazė „gali gauti“, taip pat šio įstatymo 43 straipsnio 1 dalis, kurioje numatyta, kad teisė į išmoką kaip kompensaciją ir jos mokėjimą atsiranda pagal galiojančią kompetentingos institucijos sprendimą, kuriuo ši teisė pripažįstama, patvirtina Slovakijos Respublikos poziciją, kad skirdamos nagrinėjamas išmokas administracinės institucijos naudojami tam tikra diskrecija.
- 81 Kaip matyti iš Slovakijos Respublikos pastabų, ši aiškinimą taip pat patvirtina *Najvyšší súd Slovenskej republiky* praktika. Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų apimtį reikia vertinti atsižvelgiant į nacionalinių teismų aiškinimą (žr., be kita ko, Sprendimo *Komisija / Vokietija*, C-490/04, EU:C:2007:430, 49 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 82 Kadangi institucijos turi vertinimo įgaliojimų, kurie turi būti įgyvendinami nesavavališkai ir pagrįstai, negalima teigti, kad išmokos skiriamos remiantis teisės aktais apibrėžta situacija, neatsižvelgiant į individualų ir diskrecinį asmeninių poreikių vertinimą.
- 83 Todėl minėtos išmokos nėra socialinės apsaugos išmokos, kaip tai suprantama pagal Reglamentą Nr. 883/2004.

84 Šiomis aplinkybėmis Komisijos ieškinį reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

85 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Slovakijos Respublika reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Komisijos, o pastaroji bylą pralaimėjo, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

- 1. Atmesti ieškinį.**
- 2. Priteisti iš Europos Komisijos bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.